

Студент 3 курсу

факультету обліку і аудиту ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Ш Л Я Х И П І Д В И Щ Е Н Н Я Е Ф Е К Т И В Н О С Т І Ф І Н А Н С О В О Г О К О Н Т Р О Л Ю В Д Е Р Ж А В Н И Х П Р О Г Р А М А Х

Анотація. Розкрито основні аспекти становлення державного фінансового контролю виконання бюджетних програм у системі фінансового контролю в Україні. Обґрунтовано необхідність модернізації та впровадження даної форми державного фінансового контролю.

Аннотация. Раскрыты основные аспекты становления государственного финансового контроля выполнения бюджетных программ в системе финансового контроля в Украине. Обоснована необходимость модернизации и внедрения данной формы государственного финансового контроля.

Annotation. The main aspects of the formation of the state financial control of budget program execution in the system of financial control in Ukraine have been highlighted. The need for modernization and introduction of this form of state financial control has been justified.

Ключові слова: фінансовий контроль, ефективність, фінансова система, контрольні органи, модернізація контролю.

У сучасних умовах господарювання в Україні одне з провідних місць належить державним фінансам, які виступають основою соціально-економічного добробуту народу. Оскільки їх кінцевим призначенням є забезпечення розширеного відтворення і задоволення суспільних інтересів та потреб, то кожний громадянин і держава в цілому надзвичайно зацікавлені в їх ефективному управлінні та використанні.

Створення та розвиток державного фінансового контролю виконання бюджетних програм в Україні є предметом дослідження таких вчених, як: Асанов А. О., Бариніна-Зарікова М. В., Грибовський О. В., Левицька С. О., Мамишев А. В., Рубан Н. І., Стефанюк І. Б.

Актуальність теми дослідження викликана тим, що в сучасних умовах розвитку все більше наголошується на необхідності оцінки ефективності та результативності управління державними ресурсами. Мова йде про модернізацію контролю, який би мав спрямованість на проведення глибокого аналізу та оцінки системи державного управління в різних сферах із точки ефективності, результативності, а не тільки законності та цільового використання коштів. Тим більше, що без ефективною системи контролю в державному управлінні побудова високорозвиненої, демократичної держави є неможливою.

Метою статті є розробка шляхів підвищення ефективності державного фінансового контролю в Україні.

Ефективність фінансового контролю – складна економічна категорія. Вона характеризується певними критеріями і показниками. Зазвичай, коли розглядають питання про ефективність управлінської діяльності, перш за все, мають на увазі адекватність досягнутих у процесі її здійснення результатів наміченим цілям, ступінь наближення результату до цілі з одночасним урахуванням виробничих витрат. У широкому сенсі такими цілями для державного фінансового контролю будуть: зростання темпів розвитку економіки, забезпечення стабільності фінансової системи, збільшення дохідної частини федерального бюджету – економія коштів у його видаткової частини [1, с. 3].

Кінцевий результат – сукупність об'єктивних наслідків фінансового контролю – це головний критерій визначення його ефективності. Однак результати фінансового контролю будуть неточними, якщо не враховувати витрати проведення контролю, які супроводжували тривалість перевірок, кількість осіб, які беруть участь у перевірках, різного роду витрати. Витрати на проведення контролю можуть бути більшими чи меншими і повинні порівнюватися з його результатами. У цьому зв'язку одним із критеріїв ефективності фінансового контролю є його економічність [1, с. 6]. Структура ефективності фінансового контролю складається з двох частин: по-перше, це макроефективність державного фінансового контролю і, по-друге, проміжна ефективність діяльності органу державного фінансового контролю [3, с. 8].

У даний час робота органів державного фінансового контролю в Україні характеризується неузгодженістю і роз'єднаністю, відсутністю чіткої взаємодії. І пов'язано це, в першу чергу, з тим, що не сформована цілісна система контролю за фінансовими потоками та використанням державної і муніципальної власності. Статус і повноваження контрольних органів визначають численні правові акти, найчастіше допускають дублювання і паралелізм під час виконання відповідних функцій. Зрозуміло, така ситуація дуже негативно позначається на народногосподарському розвитку.

Відповідно до розглянутої позиції структурна основа державної системи контролю повинна складатися, з одного боку, з вищих органів державної влади й управління, наділених Конституцією України і законодавчо-нормативними актами в галузі державного контролю. З іншого боку, її складовою частиною можуть стати спеціальні органи державного контролю, які повинні здійснювати свою діяльність у конкретних галузях, будучи самостійними центральними органами виконавчої влади [5, с. 62].

Сьогодні для підвищення ефективності всієї правоохоронної системи держави, необхідні розробка і прийняття комплексу поправок до чинних законів. Українськими економістами пропонуються такі заходи:

- 1) уточнення відповідальності державних посадових осіб за порушення вимог закону під час виконання державного бюджету та позабюджетних фондів, а також у процесі розпорядження державною власністю;
- 2) конкретизація настання відповідальності посадових осіб за невиконання приписів Рахункової палати та інших контрольних органів;
- 3) введення підконтрольності Національного Банку перевіркам Рахункової палати, в тому числі у формуванні та

4) прийняття форм фінансової звітності всіх органів державної влади;
5) наділення Рахункової палати України правом виступати в судах із позовами на захист інтересів держави у разі встановлення фактів незаконних або удаваних угод.

Організація і функціонування ефективної системи фінансового контролю – обов'язковий і неодмінний елемент державної фінансової політики. Державний фінансовий контроль, відіграючи істотну роль у забезпеченні функціонування держави, одночасно може кваліфікуватися як функція соціального управління та правового регулювання. Сьогодні наміри необхідності належного правового регулювання організації та діяльності органів державного контролю, оскільки контрольна діяльність в Україні поки малоефективна.

У зв'язку з цим необхідно подальше вдосконалення чинного законодавства, що призначене для сприяння розвитку методологічної бази, термінологічної однаковості та механізму формування та функціонування системи фінансового контролю. Важливим є усунення незавершеності в питаннях формування правової бази державного контролю. Потрібно законодавчо закріпити завдання, права, сферу дії кожного органу фінансового контролю.

Отже, у ході вдосконалення системи фінансового контролю принципово важливим є використання зарубіжного досвіду. Наприклад, поетапна часткова або повна апробація окремих галузей даної практики. Принципово значущим є досягнення в діяльності органів муніципального фінансового контролю, регіональних контрольно-рахункових органів та Рахункової палати України такого запобіжного взаємоузгодження, який виключав би відособленість, самозамкнутий фінансовий контроль на будь-якому з рівнів виконавчої влади. Лише після вирішення відповідних завдань можна буде говорити про успішне формування цілісної системи фінансового контролю в Україні.

Наук. керівн. Бутенко К. В.

Література: 1. Контроль і ревізія : практикум : [навч. посіб. для студ. вузів зі спец. "Облік та аудит"] / С. В. Бардаш, В. А. Дерій, Н. І. Петренко. – Житомир : ПП "Рута", 2000. – 382 с. : іл., табл. 2. Пудовкин Ю. И. Анализ нарушений финансово-хозяйственной деятельности: По итогам ревизий для бухгалтеров и руководителей учреждений образования : [учеб.-метод. материал] / Ю. М. Пудовкин. – М. : [Фирма "ЭКАР"], 1997. 3. Андрійко О. Ф. Державний контроль: теорія і практика: наук. доп. / НАН України. Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. – К., 1999. – 22 с. 4. Финансы : учебник для вузов / В. М. Родионова, Ю. Я. Вавилов, Л. И. Гончаренко и др. ; под ред. В. М. Родионовой. – М. : Финансы и статистика, 1993. 5. Пансков В. Г. О некоторых вопросах государственного финансового контроля в стране / В. Г. Пансков // Финансы. – 2002. – № 5.